

Nr 6.

Godkänd av första kammaren den 17 juni 1920.

Godkänd av andra kammaren den 17 juni 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1921 sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet.

(Statsutskottets utlåtanden nr 6, 109, 184 och 208.)

Till Konungen.

I avseende å regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1921 sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet, får riksdagen för Eders Kungl. Maj:t anmäla följande beslut:

Departementet.

1:o) Uti den till riksdagen den 7 januari 1920 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov i avseende å sjätte huvudtiteln, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av punkt 1 i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att från och med år 1921 under riksstatens sjätte huvudtitel för departementschefen uppföra ett ordinarie anslag om 17,000 kronor.

Riksdagen har från och med år 1921 under riksstatens sjätte huvudtitel för *departementschefen* uppfört ett ordinarie anslag å 17,000 kronor.

2:o) Såsom riksdagen i särskild skrivelse anmäler, har riksdagen i anledning av väckt motion å extra stat för år 1921 under sjätte huvudtiteln anvisat till *provisorisk löneförhöjning för departementschefen* ett förslagsanslag, högst, 7,000 kronor.

3:o) Såsom riksdagen i särskild skrivelse nr 19 anmält, har riksdagen under sjätte huvudtiteln, kommunikationsdepartementet, dels uppfört ett ordinarie anslag för departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli å 120,500 kronor; dels ock, utöver nyssberörda anslag, å extra stat för upprätthållandet av departementets verksamhet anvisat ett förslagsanslag, högst, 24,800 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

4:o) I förslaget till riksstat för år 1921 har Eders Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln med oförändrade belopp upptagit följande hittills under nuvarande sjätte huvudtiteln, civildepartementet, anslagstiteln »Väg- och vattenbyggnadsstaten» uppförda ordinarie anslag, nämligen

bestämt anslag 141,000 kronor;

expenser för allmänna arbeten, reservationsanslag, 45,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1921 under sjätte huvudtiteln med oförändrade belopp uppfört under anslagstitel »Väg- och vattenbyggnadsstaten» följande båda ordinarie anslag, nämligen

bestämt anslag 141,000 kronor,

expenser för allmänna arbeten, reservationsanslag, 45,000 kronor.

5:o) Uti en till riksdagen den 27 februari 1920 avlåten proposition, nr 180, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för anställande inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen av en automobilinspektör under riksstatens sjätte huvudtitel anvisa *dels* å tilläggsstat för år 1920 ett förslagsanslag, högst, 1,950 kronor, *dels ock* å extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 7,800 kronor.

Uti en ovannämnda den 27 februari 1920 avlåten proposition, nr 179, hade Eders Kungl. Maj:t inhämtat riksdagens yttrande över upprättat förslag till förordning om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen den 30 juni 1916 om automobiltrafik.

I berörda förslag § 2 mom. 2 förekom stadgande därom, att inseende över samtliga besiktningsmännen i riket utövas av en av Konungen tillsatt inspektör, vilken har att fullgöra de åligganden, som närmare bestämmas i en för honom av Konungen utfärdad instruktion.

Rörande ovannämnda författningsförslag har riksdagen i särskild skrivelse anmält sitt beslut, och har riksdagen, såsom av nämnda skrivelse framgår, ansett bestämmelserna, avseende inrättandet av ifrågavarande inspektörsbefattning, böra utgå ur författningsförslaget.

Frågan om inrättandet av den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna automobilinspektörsbefattningen får alltså för denna riksdag anses förfallen.

Vid sådant förhållande får riksdagen nu anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts i nu förevarande proposition, nr 180, framställda förslag icke för-
anlett till någon riksdagens åtgärd.

6:o Eders Kungl. Maj:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen att från och med år 1921 höja det ordinarie reservationsanslaget till vägundersökningar, nu 45,000 kronor, med 45,000 kronor till 90,000 kronor.

Förutom den under denna punkt föreslagna förhöjningen till dubbla beloppet av ordinarie anslaget till vägundersökningar har Eders Kungl. Maj:t (punkt 5) för samma ändamål jämväl äskat dels ett extra anslag för år 1921 å 90,000 kronor, eller således dubbelt mot vad å innevarande års extra stat är för ändamålet anvisat, dels ock ett anslag å tilläggsstaten för år 1920 likaledes å 90,000 kronor.

Med hänsyn till den i ärendet lämnade utredningen om behovet av de sålunda äskade anslagen har riksdagen funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställningar.

Riksdagen, som här nedan återkommer till frågan om extra anslaget för år 1921 och i särskild skrivelse anmäler sitt beslut rörande anslaget å tilläggsstat för innevarande år, får nu anmäla, att riksdagen från och med år 1921 höjt det ordinarie reservationsanslaget till *vägundersökningar*, nu 45,000 kronor, med 45,000 kronor till 90,000 kronor.

7:o Vidare har Eders Kungl. Maj:t (punkt 3) föreslagit riksdagen att till förstärkning av arbetskrafterna hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt i väg- och vattenbyggnadsdistrikten på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 41,275 kronor.

För innevarande år utgår motsvarande anslag med 35,175 kronor. Den föreslagna ökningen, 6,100 kronor, är avsedd för anställande av en ritare med avlöning av 3,000 kronor ävensom till ytterligare förstärkning av styrelsens kvinnliga arbetskrafter.

För att nämnda ytterligare arbetskraft må kunna anställas redan under innevarande år, ifrågavarande ritare dock först från och med den 1 juli 1920, har gjorts framställning om anslag å tilläggsstaten med 4,600 kronor.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot vad sålunda föreslagits och som i särskild skrivelse anmäler sitt beslut om anslag å tilläggsstaten för år 1920, får nu anmäla, att riksdagen till *förstärkning av arbetskrafterna hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt i väg- och vattenbyggnadsdistrikten* på extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 41,275 kronor.

8:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda förslag (punkt 4) har riksdagen till *expenser för allmänna arbeten*, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 35,000 kronor.

9:o) Under återopande av vad riksdagen härovan under punkt 6:o) i ämnet anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen till *vägundersökningar*, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 90,000 kronor.

10:o) Riksdagen får anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1921 under sjätte huvudtiteln uppfört ordinarie anslaget till vägar och kommunikationer med oförändrat belopp, 12,000 kronor.

11:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6) att på extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag å 10,000 kronor till undersökningar av mindre hamnar och farleder ävensom till upprättande av planer till anläggning eller ombyggnad av broar, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag.

I likhet med vad under en följd av år ägt rum har riksdagen på extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 10,000 kronor till *undersökningar av mindre hamnar och farleder ävensom till upprättande av planer till anläggning eller ombyggnad av broar*, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag.

12:o) Vidare har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 7) att på extra stat för år 1921 ställa till Eders Kungl. Maj:ts förfogande till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

Anslaget har för vartdera av åren 1919 och 1920 bestämts till 900,000 kronor. Den nu föreslagna höjningen har ansetts erforderlig, för att anslaget något så när skall kunna fylla de å detsamma ställda kraven.

Riksdagen, som med hänsyn till det ådagalagda behovet av ökat anslag för ifrågavarande ändamål ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får anmäla, att riksdagen på extra stat för år 1921 ställt till Eders Kungl. Maj:ts förfogande till *understödjande av brobyggnader* och, *företredesvis mindre, hamnbyggnader* samt *upprensning av åar och farleder* ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

13:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8) att till bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar på extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 4,500,000 kronor.

I sammanhang med Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen till behandling förehaft ett flertal motioner, avseende höjning i det föreslagna anslagsbeloppet.

Riksdagen har till en början velat erinra om de ansenliga höjningar, som under senare tid företagits beträffande ifrågavarande anslag, vilket i riksstaten för år 1914 var uppfört med 1,750,000 kronor och nu av Eders Kungl. Maj:t föreslås till 4,500,000 kronor.

Såsom av den i statsrådsprotokollet lämnade utredningen framgår och ytterligare av vissa motionärer framhållits, föreligga emellertid för närvarande ansökningar om statsbidrag för vägbyggnadsanläggningar i en omfattning, som göra en höjning av anslaget, utöver av Eders Kungl. Maj:t föreslaget belopp, önskelig. I betraktande härav har riksdagen, utan att förbise de svårigheter, som den nuvarande finansiella situationen erbjuder för anskaffande av nödiga medel för statsbehovens fyllande, funnit sig böra, om ock med tvekan, i viss mån tillmötesgå de i förevarande hänseende motionsvis framförda kraven. Riksdagen har emellertid ansett den ifrågasatta höjningen böra begränsas till 500,000 kronor och anslaget för år 1921 alltså bestämmas till 5,000,000 kronor.

Under återopande av vad riksdagen sålunda anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de i ämnet väckta motionerna, till *bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar* på extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

14:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9) har riksdagen beslutat, att i avseende å de statsbidrag, som för år 1921 kunna av riksdagen beviljas till väganläggningar och vägförbättringar samt till bro- och hamnbyggnader ävensom upprensning av åar och farleder, skola gälla de *allmänna villkor och bestämmelser, vilka finnas in-*

tagna i riksdagens skrivelser den 31 maj 1907, den 27 februari 1914, den 28 maj 1915 samt den 13 juni 1919.

15:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 10) har riksdagen på extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 750,000 kronor att i enlighet med av riksdagen godkända grunder användas till *anläggning av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län.*

16:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11) har riksdagen på extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 400,000 kronor att i enlighet med av riksdagen godkända grunder utgå som *bidrag till anläggning av ödebygdsvägar inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län.*

17:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12) att på extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor att i enlighet med av riksdagen godkända grunder utgå som bidrag till anläggning av utfartsvägar inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län.

Vid föredragning inför Eders Kungl. Maj:t av frågan om anslag för år 1919 till enskilda utfartsvägar framhölls, bland annat, att beviljande av dylikt anslag borde hava karaktären av ett försök och att så noggrann redogörelse borde lämnas riksdagen för anslaget användande, att riksdagen bleve i tillfälle att bedöma, om och i vad omfattning medel för förevarande ändamål borde även för ett kommande år anvisas. Då emellertid tillräcklig erfarenhet angående anslaget användning ännu icke ansetts föreligga och i avvaktan på utredning angående lämpligheten av att även andra län än de ovannämnda måtte komma i åtnjutande av medel för anläggning av utfartsvägar, har anslaget befunnits böra för år 1921 upptagas till oförändrat belopp.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen på extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor att i enlighet med av riksdagen godkända grunder utgå som *bidrag till anläggning av utfartsvägar inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län.*

18:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 13), har riksdagen av det för beredande av *tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobyggnads- med flera företag* beviljade anslaget å 5,000,000 kronor på extra stat för år 1921 såsom reservationsanslag anvisat ett belopp av 500,000 kronor.

19:o) Såsom riksdagen i särskild skrivelse (nr 283) anmält, har riksdagen för *iståndsättandet av ödebygdsvägen mellan Tärna kyrkoby och Stensele sockengräns samt till påbörjande av anläggning av en vanlig väg*

mellan Tärna kyrkoby och Slussfors, allt i huvudsaklig överensstämmelse med av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagt förslag och med iakttagande av vad riksdagen beträffande arbetsplanen särskilt anfört, bland annat, på extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

20:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag till riksstat för år 1921 har riksdagen i nämnda riksstat under sjätte huvudtiteln med oförändrade belopp uppfört

dels ordinarie förslagsanslaget till jordförluster genom kanal- och väganläggningar, 7,267 kronor, därav ersättningar 4,567 kronor; samt *dels ock* ordinarie förslagsanslaget till Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet, 365 kronor.

21:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda förslag (punkt 15) har riksdagen av det såsom bidrag till bestridande av kostnaden för *förbättring av Visby hamn* beviljade anslaget å 750,000 kronor såsom reservationsanslag på extra stat för år 1921 anvisat ett belopp av 125,000 kronor.

22:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 16) föreslagit riksdagen att *dels* till bestridande av kostnaderna för utförande av vissa av fiskehamnskommissionen föreslagna hamnar ävensom av fiskehamn vid Östra Torp å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att enligt de närmare föreskrifter, Eders Kungl. Maj:t må finna gott meddela, användas för ifrågavarande ändamål under villkor om kostnadsfri upplåtelse ej mindre av själva området för hamnarna än även av det område i land, som med hänsyn till den rörelse, som är avsedd att bedrivas i hamnarna, bör avseändras för det gemensamma behovet, *dels ock* medgiva, att kostnaderna för anordnande under byggnadstiden av en särskild hamnavdelning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen må från och med år 1920 från de för hamnarnas byggande anslagna medel utgå med ett till 29,900 kronor om året förhöjt belopp.

I sammanhang med Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen till behandling förehaft vissa inom riksdagen väckta motioner, däri, bland annat, hemställts,

dels att riksdagen måtte bevilja ett anslag av 1,130,000 kronor för uppmuddringar och utbyggnader av vissa fiskehamnar i Norrland och Uppsala län, i enlighet med av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnavdelning uppgjort förslag, samt att av detta belopp 500,000 kronor beviljas på tilläggsstat för år 1920, samt 630,000 kronor å 1921 års stat,

dels att riksdagen för anläggning av en skydds- och fiskehamn vid Torekov, i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens den 18

december 1919 omräknade kostnadsförslag, på extra stat måtte bevilja ett statsanslag av 1,740,500 kronor, därav för år 1921 en tredjedel med i runt tal 580,200 kronor,

dels ock att riksdagen måtte

1) besluta att staten skall genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnavdelning själv bygga och underhålla alla de av fiskehamnskommissionen förordade fiskehamnar, till vilka medel av riksdagen beviljas;

2) bevilja ett anslag av 1,130,000 kronor för utförande av de i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens skrivelse den 1 december 1919 nämnda 12 i huvudsak av muddringar bestående fiskehamnsförbättringar, vilka, under förutsättning att detta anslag beviljas, lämpligen kunna utan försenande av andra i gång varande fiskehamnsbyggnader med hänsyn till arbetets beskaffenhet bedrivas jämsides med dessa, liksom de 4 hamnarbetena vid Fågelsundet, Bergö, Grisslan och Gäddbäckssund, till vilkas utförande riksdagen redan förut beviljat medel;

3) medgiva att för sådant ändamål de ovan angivna 16 i huvudsak av muddringar bestående hamnförbättringarne, samt jämväl i andra delar av landet än de norrländska kustlänen och Uppsala län avsedda, av fiskehamnskommissionen till utförande i andra hand förordade fiskehamnsarbeten av liknande art, må bilda en särskild parallellgrupp att utföras jämsides med andra i gång varande fiskehamnsbyggnader, därvid de ovan angivna 16 första till denna grupp hörande hamnförbättringarne böra utföras i ordningsföljden: Gårdskär, Fågelsundet, Prästgrundet, Agö, Bergö, Grisslan, Gäddbäckssund, Rönnskär, Rödkallen, Holma, Skeppsmalen, Marviksgrunnan, Storhamn, Jättholmarne, Våtnäs och Tupparne;

4) besluta sådan ändring i övrigt i den av fiskehamnskommissionen på sin tid föreslagna ordningsföljden för de av kommissionen förordade fiskehamnsbyggnadernas utförande, att ordningsföljden för de uti huvudgruppen kvarstående, respektive nyinförda fiskehamnarna skall vara: Herrevik, Smögenholmarne, Barsebäck, Byxelkrok, Kårehamn, Lutterhorn, Kapelludden, Hölick, Värskär, Bremö-Kalven (i stället för Sanna), Utvalnäs, Våndborg, Faludden, Stendörren, Långö och Bokö;

5) anvisa ett belopp av 200,000 kronor att ställas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande *dels* för verkställande även i andra delar av landet än den norrländska kusten av de utav 1917 års riksdag begärda undersöknings- och utredningsarbetena rörande sådana mindre kostsamma i huvudsak av muddringsarbeten bestående fiskehamnsförbättringar, vilka i fiskehamnskommissionens förslag förordats att komma till utförande i andra hand och vilka med hänsyn till arbetets beskaffen-

het lämpligen kunna bedrivas jämsides med andra i gång varande fiskehamnsbyggnader, dels för utförande av de undersökningsarbeten och upprättande av de arbetsplaner och kostnadsberäkningar, som erfordras jämväl för de återstående, av fiskehamnskommissionen till utförande i andra hand förordade fiskehamnsanläggningar, vilka *icke* bestå i huvudsak av muddringsarbeten;

samt 6) öka det för år 1920 beviljade byggnadsanslaget, 2,000,000 kronor, till 2,500,000 kronor i enlighet med vad av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärts.

Två av de i ämnet väckta motionerna äro grundade på en inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen under år 1919 slutförd utredning dels avseende att vissa mindre kostsamma, i huvudsak av muddringar bestående fiskehamnsförbättringar, vilka enligt nu gällande plan skulle komma till utförande först i andra hand, i stället skulle bilda en särskild parallellgrupp att snarast utföras jämsides med andra i gång varande arbeten å vissa första hands-hamnar, dels ock jämväl i övrigt innebärande en förändring i den tidigare för hamnarnas utförande bestämda ordningsföljden. Anledningen till att dessa väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, vilka innefattades uti fyra i december månad 1919 till Eders Kungl. Maj:t avlätna skrivelser, icke uti statsverkspropositionen upptagits till prövning, torde bland annat hava varit den sena tidpunkt, på vilken de kommit vederbörande departement tillhanda.

Den sålunda motionsvis föreslagna omläggningen av fiskehamnsbyggnaderna, som delvis tillkommit i enlighet med riksdagens tidigare gjorda uttalanden, har riksdagen funnit värd allt beaktande. Då det emellertid icke varit riksdagen möjligt att ägna förslaget den omfattande och i detalj gående granskning, som med hänsyn till ärendets beskaffenhet synes nödvändig, har riksdagen icke ansett förslaget nu böra vinna riksdagens godkännande.

Under uttalande av sin anslutning till det med omläggningsförslaget avsedda syftet förutsätter emellertid riksdagen att Eders Kungl. Maj:t efter förnyad prövning av ärendet för nästkommande riksdag framlägger förslag med nya grunder för fiskehamnsbyggnadernas bedrivande, därvid, därest så befinnes erforderligt, tillfälle torde föreligga för Eders Kungl. Maj:t att äska ökat anslag för ändamålet å 1921 års tilläggstat.

I avvaktan härpå har riksdagen upptagit det anslag, som nu bör anvisas å 1921 års riksstat, till samma belopp som Eders Kungl. Maj:t i detta hänseende föreslagit, eller 2,000,000 kronor.

Beträffande härefter frågan om ökat anslag för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnavdelning har riksdagen, med hänsyn till de

ökade arbetsuppgifter, som i jämförelse med vad som tidigare varit fallet otvivelaktigt redan åvila denna och som framdeles i än större utsträckning torde bliva densamma tilldelade, ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts i detta hänseende gjorda förslag. I fråga om den föreslagna höjningen från 1,200 kronor till 3,600 kronor av det till ersättning åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens administrativa avdelning avsedda beloppet förutsätter emellertid riksdagen i likhet med statskontoret, att detta belopp icke må användas till förstärkning av den å styrelsens ordinarie stat anställda personalens avlöning.

Den tidpunkt, varifrån de avlöningar m. m., vartill medel sålunda beviljas, skulle utgå, har riksdagen ansett böra fastställas till den 1 juli 1920.

Av en motionär har gjorts framställning om anslag för anläggning av en skydds- och fiskehamn vid Torekov. Med beaktande av de synpunkter, som motionären därvid anført, vill riksdagen förorda att det tages under övervägande, huruvida icke genom statens medverkan en förbättring av hamnförhållandena i Torekov kan komma till stånd.

Under återopande av vad riksdagen sålunda anført får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag,

dels till bestridande av kostnaderna för *utförande av vissa av fiskehamnskommissionen föreslagna hamnar* ävensom av fiskehamn vid Östra Torp å extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att enligt de närmare föreskrifter, Eders Kungl. Maj:t må finna gott meddela, användas för ifrågavarande ändamål under villkor om kostnadsfri upplåtelse ej mindre av själva området för hamnarna än även av det område i land, som med hänsyn till den rörelse, som är avsedd att bedrivas i hamnarna, bör avseändras för det gemensamma behovet,

dels ock medgivit, att kostnaden för anordnande under byggnadstiden av en särskild hamnavdelning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen må från och med den 1 juli år 1920 från de för hamnarnas byggande anslagna medel utgå med ett till 29,900 kronor om året förhöjt belopp.

23:o Vidare har Eders Kungl. Maj:t (punkt 17) föreslagit riksdagen att till understödjande av andra mindre fiskehamnsbyggnader än de av fiskehamnskommissionen till utförande i första hand föreslagna å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 150,000 kronor.

I samband med Eders Kungl. Maj:ts sistnämnda förslag har riksdagen till behandling förehäft två inom riksdagen väckta mo-

tioner, i vilka hemställts, att sistberörda anslag måtte bestämmas till 300,000 kronor.

I punkten 76 under nionde huvudtiteln av 1919 års statsverksproposition föreslog Eders Kungl. Maj:t riksdagen att till understödjande av andra mindre fiskehamnsbyggnader än de av fiskehamnskommissionen till utförande i första hand föreslagna å extra stat för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 150,000 kronor samt godkänna vissa föreslagna villkor och bestämmelser rörande statsbidrag från anslaget.

I en inom riksdagen väckt motion yrkades, att beloppet måtte bestämmas till 300,000 kronor.

Jordbruksutskottet ansåg det vara tillräckligt, om anslaget bestämdes till 150,000 kronor, vilken summa enligt utskottets mening i det närmaste motsvarade det belopp, som under de senaste åtta åren för ifrågavarande ändamål utgått från det under sjätte huvudtiteln uppförda anslaget till brobyggnader, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder.

Riksdagen bestämde beloppet till 150,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställde i skrivelse den 9 december 1919, att anslag för ändamålet måtte för år 1921 äskas å oförändrat belopp.

I skrivelse den 22 november 1919 anhöll emellertid länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, att anslaget måtte för år 1921 höjas till 300,000 kronor. Till stöd härför åberopades att, enligt verkställd utredning, behov av förbättrade hamnanordningar vid ett betydande antal fisklägen inom länet föreläge.

Lantbruksstyrelsen tillstyrkte i avgivet utlåtande denna framställning och anförde därvid bland annat följande:

»Behovet av förbättringar av smärre fiskehamnar gör sig allt mer gällande, och detta ej blott inom Göteborgs och Bohus län utan även på flera andra ställen vid rikets kuster. Detta är särskilt fallet beträffande Gottland och Öland, varjämte en underdånig framställning av Västernorrlands läns landsting, varöver styrelsen denna dag avgivit underdånigt utlåtande, visar att fiskehamnsförbättringar äro i hög grad av behovet påkallade även inom sistnämnda län. Även ifrån Hallands, Malmöhus och Gävleborgs län har försports behov av smärre fiskehamnsförbättringar.

Den synnerligen stora betydelsen för fisket av att fiskehamnarna bliva på ett tidsenligt sätt iståndsatta torde ej behöva närmare utredas. För att vårt fiske skall kunna följa med i utvecklingen, torde det ock vara synnerligen angeläget, att sådana hamnförbättringar komma till stånd utan alltför stor tidsutdräkt. För att detta skall kunna ske, synes det bliva nödvändigt, att reservationsanslaget till understödjande av mindre fiskehamnsbyggnader, som för år 1920 bestämts till 150,000 kronor, från och med år 1921 höjes åtminstone till 300,000 kronor.»

Sedan ärendet därefter remitterats till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, tillstyrkte även denna styrelse i utlåtande den 17 december 1919 sådan höjning.

Departementschefen fann sig emellertid icke böra föreslå någon ändring i anslagsbeloppet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har under den senaste tiden till myndigheterna inkommit ett över förväntan stort antal ansökningar om bidrag från ifrågavarande anslag. Även om denna omständighet icke i och för sig torde böra vara avgörande vid bestämmandet av anslagets storlek, har riksdagen dock, med beaktande av det stora behov av medel för ändamålet, som otvivelaktigt föreligger, ansett anslaget för år 1921 böra bestämmas till 300,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med bifall till de i ämnet väckta motionerna, till understödjande av andra *mindre fiskehamnsbyggnader* än de av fiskehamnskommissionen till utförande i första hand föreslagna å extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

24:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18) och under erinran att för år 1920 för ändamålet anvisats ett belopp av 100,000 kronor, får riksdagen anmäla, att riksdagen för fortsättning av arbetena med *upprensning av vissa farleder i Mälaren* på extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Vägunderhållet och skjutsväsendet.

25:o) I förslaget till riksstat för år 1921 har Eders Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln uppfört det hittills under nionde huvudtiteln upptagna ordinarie förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet med oförändrat belopp, 2,700,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1921 under sjätte huvudtiteln uppfört ordinarie förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet med oförändrat belopp, 2,700,000 kronor.

26:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning (punkt 19) har riksdagen å extra stat för år 1921 för bestridande av *statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar* såsom förslagsanslag anvisat 25,000 kronor.

27:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda förslag (punkt 20) har riksdagen vidare till *understöd åt synnerligt betungade*

väghållningsdistrikt å extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 150,000 kronor.

28:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda förslag (punkt 21), vilket står i överensstämmelse med riksdagens tidigare i ämnet gjorda uttalanden, och under erinran att anslag för ändamålet för år 1920 utgår med 7,000 kronor, får riksdagen anmäla, att riksdagen till understöd åt *svenska vägföreningen* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 11,500 kronor.

29:o) I förslaget till riksstat för år 1921 har Eders Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln med oförändrade belopp uppfört de hittills under nionde huvudtiteln upptagna ordinarie anslagen till färjor och färjkarlar samt till bidrag till skjutsentreprenader.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen i riksstaten för år 1921 under sjätte huvudtiteln med oförändrade belopp upptagit

<i>dels</i> ordinarie anslaget till färjor och färjkarlar sålunda fördelat:	
Bestämt anslag	kronor 354:—
Friheter, förslagsanslag	» 25:—
<hr/>	
	Summa kronor 379:—

dels och ordinarie förslagsanslaget till bidrag till skjutsentreprenader, 400,000 kronor.

30:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22) och under erinran att anslag för ändamålet för år 1920 utgår med 5,300 kronor, får riksdagen anmäla, att riksdagen *till bestridande av utgifter för registrering av automobiler* på extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag av 26,000 kronor, att i första hand utgå av inflytande registreringsavgifter för automobiler.

Byggnadsväsendet.

31:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23)

dels medgiva, att den å byggnadsstyrelsens ordinarie stat uppförda tjänsten »kassör och bokhållare tillika notarie» må från och med år 1921 utbytas mot en tjänst i andra lönegraden, benämnd »kamrerare», med en avlöning av 5,800 kronor, därav 3,600 kronor lön, 1,800 kronor tjänstgöringspenningar samt 400 kronor ortstillägg, med rätt för kamreraren att åtnjuta två ålderstillägg, vardera å 500 kronor efter respektive fem och tio års tjänstgöring;

dels förklara, att för kamreraren skola bliva gällande de villkor och bestämmelser, som för åtnjutande av fastställda avlöningsförmåner gälla för motsvarande befattningshavare i byggnadsstyrelsen;

dels ock, vid bifall till vad sålunda föreslagits, från och med år 1921 höja det ordinarie anslaget till byggnadsstyrelsen från 159,600 kronor med 1,800 kronor till 161,400 kronor.

Med hänsyn till vad i ärendet anförts rörande behovet av en uppflyttning av ifrågavarande tjänst från första till andra lönegraden har riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda förslag,

dels medgivit, att den å byggnadsstyrelsens ordinarie stat uppförda tjänsten »kassör och bokhållare tillika notarie» må från och med år 1921 utbytas mot en tjänst i andra lönegraden, benämnd »kamrerare», med en avlöning av 5,800 kronor, därav 3,600 kronor lön, 1,800 kronor tjänstgöringspenningar samt 400 kronor ortstillägg, med rätt för kamreraren att åtnjuta två ålderstillägg, vardera å 500 kronor efter respektive fem och tio års tjänstgöring;

dels förklarat, att för kamreraren skola bliva gällande de villkor och bestämmelser, som för åtnjutande av fastställda avlöningsförmåner gälla för motsvarande befattningshavare i byggnadsstyrelsen;

dels ock från och med år 1921 höjt det ordinarie anslaget till byggnadsstyrelsen från 159,600 kronor med 1,800 kronor till 161,400 kronor.

32:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 24) att till förstärkning av det å byggnadsstyrelsens stat uppförda anslaget till vikariatsersättningar samt arvoden åt arkitekter utom stat och extra biträden m. m. på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 44,000 kronor.

På tilläggsstat för innevarande år har Eders Kungl. Maj:t äskat anslag för ifrågavarande ändamål med 7,000 kronor.

För år 1920 är för ändamålet anvisat ett extra anslag å 30,000 kronor.

Riksdagen, som med hänsyn till den i ärendet lämnade utredningen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts framställningar om anslag såväl å riksstaten som å 1920 års tilläggsstat, och som i sistnämnda hänseende i särskild skrivelse anmäler sitt beslut, får alltså nu anmäla, att riksdagen till förstärkning av det å byggnadsstyrelsens stat uppförda anslaget till *vikariatsersättningar samt arvoden åt arkitekter utom stat och extra biträden m. m.* på extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 44,000 kronor.

33:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag till riksstat för år 1921 har riksdagen i riksstaten för år 1921 under sjätte huvudtiteln upptagit ordinarie reservationsanslaget till utförande av mätningar och

andra undersökningar av i kulturhistoriskt avseende märkliga byggnader i allmänhet med oförändrat belopp 3,000 kronor.

34:o) Under erinran att för nedannämnda ändamål är å 1920 års riksstat uppfört ett anslag av 13,250 kronor har riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställningar beträffande anslag såväl å riksstaten för år 1921 som å tilläggsstaten för år 1920, i vilket sistnämnda hänseende riksdagen i särskild skrivelse anmäler sitt beslut, för beredande av *lokaler för två av byggnadsstyrelsens byråer* samt för *avlöning åt vaktbiträden m. m.* å extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 17,770 kronor.

35:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26) har riksdagen till avlöning åt *länsarkitekter* å extra stat för år 1921 beviljat ett förslagsanslag, högst, 25,000 kronor.

36:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag till riksstat för år 1921 har riksdagen å riksstaten för år 1921 under sjätte huvudtiteln uppfört

dels ordinarie förslagsanslaget till lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm med oförändrat belopp 50,000 kronor,

dels ock ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer likaledes med oförändrat belopp 370,000 kronor.

37:o) I enlighet med i Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27) har riksdagen av det till *förstärkning av grunden under vissa delar av Stockholms slott* av 1919 års lagtima riksdag beviljade anslag å 375,000 kronor å extra stat för år 1921 anvisat såsom reservationsanslag återstående beloppet av 130,000 kronor.

38:o) Såsom i särskild skrivelse nr 64 anmälts, har riksdagen för utförande, i enlighet med i statsrådsprotokollet över civilärenden den 7 januari 1920 angivet förslag, av *om- och påbyggnadsarbeten å de i kvarteret Grönlandet norra i Stockholm befintliga byggnaderna*, utöver de av riksdagen härför anslagna belopp, sammanlagt 2,500,000 kronor, å extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag å 2,400,000 kronor.

39:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 29) att till förhyrande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län å extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 7,000 kronor.

För ifrågasvarande ändamål har Eders Kungl. Maj:t äskat anslag jämväl å tilläggsstaten för innevarande år med 1,750 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställningar har riksdagen, som beträffande anslag för år 1920 i särskild skrivelse anmäler sitt beslut, till förhyrande av *bostad åt landshövdingen i Väster-*

norrlands län å extra stat för år 1921 beviljat ett reservationsanslag av 7,000 kronor.

40:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30) att för påbyggnad av fastigheterna nr 5 och 7 Engelbrektsgatan i Stockholm och andra därmed sammanhängande arbeten för beredande av ökat lokalutrymme åt pensionsstyrelsen dels bevilja ett anslag av 456,900 kronor, dels ock därav på extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 281,900 kronor.

För ovannämnda ändamål har Eders Kungl. Maj:t äskat anslag jämväl å tilläggsstaten för år 1920 med 175,000 kronor.

Enligt planerna för ifrågavarande arbeten, som avse påbyggnad av en våning å vartdera av husen nr 5 och 7 Engelbrektsgatan samt företagande av vissa andra ombyggnadsarbeten i huset nr 7, skulle värmeledning anordnas i de båda påbyggda våningarna.

I anledning härav har under riksdagens behandling av ärendet ifrågasatts, huruvida icke i samband med de omfattande byggnadsarbeten, särskilt inom fastigheten nr 7, som sålunda äro avsedda att verkställas, inledande av värmeledning eller åtminstone förberedelser härför lämpligen kunde äga rum i större utsträckning än som föreslagits. Enligt de beräkningar, som riksdagens vederbörande utskott till följd härav låtit införskaffa, kan inom fastigheten nr 7 centraluppvärmningen för den påbyggda våningen, utan kostnadsökning, utsträckas att avse de lokaler inom huset, där i sammanhang med ombyggnaden nya kakelugnar skulle komma att uppsättas, och därvid, likaledes utan kostnadsökning, så konstrueras, att den framdeles kan utbyggas för hela huset. Med hänsyn till sålunda vunna upplysningar anser riksdagen anordnande av centraluppvärmning för huset nr 7 böra äga rum i nu angivna ökade omfattning.

I övrigt, har riksdagen icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande framställningar.

Riksdagen, som beträffande anslag å tilläggsstaten i särskild skrivelse anmäler sitt beslut, får nu anmäla, att riksdagen för *påbyggnad av fastigheterna nr 5 och 7 Engelbrektsgatan i Stockholm och andra därmed sammanhängande arbeten* för beredande av ökat lokalutrymme åt pensionsstyrelsen *dels* beviljat ett anslag av 456,900 kronor, *dels ock* därav på extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 281,900 kronor.

41:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 31) *ej mindre* att till om- och tillbyggnad av det s. k. Preisiska huset i Stockholm i enlighet med av departementschefen framlagt förslag bevilja ett anslag

å 440,000 kronor; *än även* för ändamålet under sjätte huvudtiteln å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag å 330,000 kronor.

Enligt planen för ombyggnaden av ifrågavarande fastighet, vilken är avsedd att inrymma bland annat boställsvåning åt landshövdingen i Stockholms län, skulle denne under tiden för arbetenas utförande beredas annan bostad, medan såväl länsstyrelsen som byggnadsstyrelsen, vilka redan för närvarande på grund av träffad överenskommelse disponera var sin del av landshövdingens nuvarande bostadslägenhet inom fastigheten, under samma tid skulle kvarbo därstädes.

Med hänsyn till de kända svårigheterna att tillgodose vissa statsinstitutioners lokalbehov, har det synts riksdagen kunna ifrågasättas, huruvida det icke vore för staten ekonomiskt fördelaktigare, att jämväl den del av fastigheten, som är avsedd till landshövdingebostad, inreddes till ämbetslokaler och att landshövdingen i stället även framdeles bereddes bostad på annat sätt.

På grund härav anser sig riksdagen böra uttala, att hinder icke bör möta för Eders Kungl. Maj:t att, därest vid frågans närmare prövning en dylik anordning befinnes lämplig, vidtaga därför erforderliga åtgärder.

I övrigt har förevarande förslag, för vars genomförande äskats anslag jämväl å tilläggsstat till belopp av 90,000 kronor, icke givit riksdagen anledning till någon erinran.

Riksdagen får alltså nu anmäla, att riksdagen till *om- och tillbyggnad av det s. k. Preisiska huset* i Stockholm i enlighet med av departementschefen i statsrådsprotokollet över civilärenden den 7 januari 1920 framlagt förslag beviljat ett anslag å 440,000 kronor och därav under sjätte huvudtiteln å extra stat för år 1921 anvisat såsom reservationsanslag ett belopp av 330,000 kronor.

42:o I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda förslag (punkt 32) har riksdagen till om- och påbyggnad av *landsstatshuset i Luleå* å extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 270,000 kronor.

43:o Vidare har riksdagen i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33) för vidtagande av åtgärder till befrämjande av *brandsäkerheten inom kammarkollegii första arkivkontors lokaler* i husen med adressnummer 13 och 16 vid Birger Jarls torg å extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 42,200 kronor.

44:o Eders Kungl. Maj:t har (punkt 34) föreslagit riksdagen att, i avbidan på de propositioner i ämnet, som kunna varda riksdagen förelagda, på extra stat för år 1921 beräkna *dels* till beredande av ökat

lokalutrymme för i huvudstaden förlagda ämbetsverk och statsinstitutioner ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor, *dels ock* till uppförande av ett nytt landsstatshus i Göteborg ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 13 januari 1920 dagtecknad proposition (nr 149), under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till uppförande av nytt landsstatshus i Göteborg bevilja ett belopp av 985,000 kronor samt därav å extra stat för år 1921 under sjätte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Vidare har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 12 mars 1920 avlåten proposition, nr 401, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels att för utförande av vissa inrednings- och reparationsarbeten i för statsdepartement m. fl. statsinstitutioner avsedda lokaler å 1920 års tilläggsstat under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 697,270 kronor,

dels ock att för inlösen av den barnhuset tillhöriga tomten nr 3 i kvarteret Murmästaren samt för uppförande å denna tomt och i kvarteret Kandidaten av byggnader för inrymmande av i huvudstaden förlagda ämbetsverk och statsinstitutioner bevilja ett belopp av 8,222,000 kronor samt därav såsom reservationsanslag anvisa

å tilläggsstaten för år 1920 under sjunde huvudtiteln 1,500,000 kronor samt

å extra stat för år 1921 under sjätte huvudtiteln 3,000,000 kronor.

Beträffande frågan om nytt landsstatshus i Göteborg får riksdagen anföra följande:

Av den i ärendet lämnade utredningen framgår, att utrymmet inom det nuvarande landsstatshuset i Göteborg är alldeles otillräckligt för tillgodoseendet av länsstyrelsens behov av tjänstelokaler. På grund härav och då ifrågavarande fastighet synes vara av sådan bristfällig beskaffenhet, att densamma icke kan genom ändrings- och reparationsarbeten försättas i tillfredsställande skick, samt med dess ombyggnad ej heller utan våda kan anstå, har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, enligt vilket det gamla huset skall rivras och en ny byggnad uppföras för en kostnad av 985,000 kronor.

I avseende å beredande av ökat lokalutrymme för i huvudstaden förlagda ämbetsverk och statsinstitutioner har riksdagen, såsom riksdagen

i särskild skrivelse nr 280 anmält, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, för *inlösen av den barnbördshuset tillhöriga tomten nr 3 i kvarteret Murmästaren samt för uppförande å denna tomt och i kvarteret Kandidaten av byggnader* för inrymmande av i huvudstaden förlagda ämbetsverk och statsinstitutioner beviljat ett belopp av 8,722,360 kronor samt därav såsom reservationsanslag anvisat, bland annat, å extra stat för år 1921 under sjätte huvudtiteln 3,000,000 kronor.

Riksdagen får nu anmäla, att riksdagen till uppförande av *nytt landsstatshus i Göteborg* beviljat ett belopp av 985,000 kronor samt därav å extra stat för år 1921 under sjätte huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

45:o) Såsom riksdagen i särskild skrivelse nr 386 anmäler, har riksdagen till beredande, på sätt Eders Kungl. Maj:t närmare bestämmer, av *bostäder för tullverkets vid Värtahamnen i Stockholm stationerade personal* anvisat, bland annat, å extra stat för år 1921 under sjätte huvudtiteln ett reservationsanslag å 600,000 kronor.

Diverse.

46:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 35) föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 52,500 kronor att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för verkställande av undersökningar och arbeten för åstadkommande av en skematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall i huvudsaklig överensstämmelse med av Eders Kungl. Maj:t fastställd plan.

Riksdagen, som alltsedan år 1910 beviljat medel för ifrågavarande ändamål och för innevarande år anvisat anslag härför med samma belopp som det nu föreslagna, får anmäla, att riksdagen på extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 52,500 kronor att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för *verkställande av undersökningar och arbeten för åstadkommande av en skematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall* i huvudsaklig överensstämmelse med av Eders Kungl. Maj:t fastställd plan.

47:o) Vidare har Eders Kungl. Maj:t (punkt 36) föreslagit riksdagen att till understöd åt Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 2,500 kronor.

Jämväl för ifrågavarande ändamål har riksdagen sedan ett flertal år tillbaka anvisat anslag med samma belopp som det nu föreslagna.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *understöd åt Sveriges riksförbund av frivilliga brandkärer* på extra stat för år 1921 beviljat ett förslagsanslag, högst, 2,500 kronor.

48:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 37) föreslagit riksdagen att för understödjande av svenska brandskyddsföreningens verksamhet på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 4,000 kronor.

Svenska brandskyddsföreningen, som utgör en ombildning av den under år 1909 stiftade svenska brandchefsföreningen, bildades i sin nuvarande form under år 1918 och har enligt stadgarna till ändamål att höja och fullkomna brandskyddet i vårt land för att därigenom bidra till minskandet av den nationalförlust till liv och egendom, som vållas av eldens härjningar. Föreningen strävar att uppnå sitt mål, bland annat, genom att utge tidskrift och andra publikationer för offentliggörande av föreningens arbetsresultat samt andra till brandskydd hörande angelägenheter, att tillhandagå myndigheter och enskilda med råd och upplysningar till brandskyddets höjande och utvecklande, samt att för brandkårspersonal anordna undervisningskurser, förmedla platsanskaffning och till därav förtjänta föranstalta om belöningars utdelande.

Till befrämjande av sitt ändamål har föreningen nyligen bildat en särskild, till Stockholm förlagd brandskyddsbyrå med huvudsaklig uppgift att utöva konsulterande verksamhet rörande brandskyddsväsendet.

Gentemot de under de senare åren i allt större omfattning framträdande kraven på statsunderstöd åt enskilda sammanslutningar med allmännyttigt ändamål är det, enligt riksdagens mening, nödvändigt, att stor försiktighet iakttages vid bedömandet om och i vad mån dylikt understöd bör beviljas, och detta även i sådana fall, där, såsom i det förevarande, gagnet av föreningens verksamhet får anses uppenbart. Beträffande den nu föreliggande framställningen synes det riksdagen kunna ifrågasättas, om icke inom en snar framtid den av föreningen utövade verksamheten skall utan statsbidrag kunna uppehållas, tack vare ökade inkomster från den av föreningen nyligen organiserade brandskyddsbyrån och de understöd, föreningen bör kunna påräkna från kommuner, brandförsäkringsbolag och andra korporationer, som hava gagn av föreningen. Riksdagen har därför funnit det tveksamt, huruvida något understöd genom statsanslag bör lämnas föreningen.

På grund av föreningens allmängagnande karaktär och i betraktande av att föreningens och byråns verksamhet torde bli av nytta för staten jämväl med hänsyn därtill, att staten i allmänhet icke har sin egendom försäkrad mot brandskada, samt då vissa ekonomiska svårigheter otvivelaktigt torde föreligga för föreningen vid igångsättandet av ovannämnda

brandskyddsbyrås verksamhet, har riksdagen emellertid icke velat motsätta sig att, på sätt av Eders Kungl. Maj:t föreslagits, ett anslag å 4,000 kronor beviljas föreningen för år 1920.

Att på sätt departementschefen förordat understöd beviljas till föreningen jämväl för år 1921, varom framställning från föreningen icke ännu föreligger, har riksdagen däremot icke ansett sig böra medgiva.

Under återopande av vad riksdagen sålunda anfört får riksdagen, som i annat sammanhang anmäler sitt beslut angående anslag för ändamålet å tilläggsstaten, nu anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke av riksdagen bifallits.

49:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 38) föreslagit riksdagen att för fortsättande av arbetena med en allmän utredning rörande Sveriges inre vattenvägar på extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

Enligt den plan för ifrågavarande undersökningar, som godkändes vid 1916 års riksdag, då anslag för ändamålet första gången beviljades, avsågo desamma närmast vissa begränsade spörsmål rörande vårt kanalväsen, däribland frågorna om en modernisering av Göta kanal och om möjligheterna till utveckling av det vattenvägssystem, som har mera direkt sammanhang med Vänerne och Mälaren. Den sålunda beslutade utredningen är under utförande av den för ändamålet tillsatta kanalkommissionen. Sedan vid 1916—1919 års lagtima riksdagar medel för undersökningarna anvisats med sammanlagt 290,000 kronor, äskas nu ytterligare anslag å 1921 års stat till undersökningarnas slutförande. Anslagsbeloppet, 80,000 kronor, är emellertid, utöver den tidigare uppgjorda planen, avsett jämväl för påbörjande av en allmän utredning rörande hela vårt kanalväsen, innefattande planer till alla de konstgjorda vattenvägar, som framdeles kunna tänkas komma till utförande inom vårt land.

Med avseende å detta förslag vill riksdagen till en början framhålla, att någon närmare plan för undersökningarnas fortsättande i nu angiven omfattning icke blivit för riksdagen framlagd. Då förefintligheten av en dylik plan synes utgöra en nödvändig förutsättning för bedömandet, huruvida och i vilken utsträckning anslag för ändamålet bör beviljas, synes det redan på grund av nyssnämnda förhållande kunna ifrågasättas, om medel för sagda ändamål nu bör av riksdagen anvisas.

Beträffande behovet av en dylik allmän utredning rörande landets kanalväsen är vidare att märka, att nuvarande tidsförhållanden i regel nödvändiggjöra ett undanskjutande av anläggningsfrågor av ifrågavarande slag till en oviss framtida tidpunkt samt att vid sådant förhåll-

lande spörsmålet om utredningens fortsättande på nu angivet sätt erhållit betydligt minskad aktualitet. Och storleken av de belopp, som åtgått för undersökningarnas bedrivande efter nuvarande begränsade plan, giva ävenledes anledning till stor tvekan, huruvida ett fortsättande av undersökningarna utöver nämnda begränsade plan kan tänkas leda till resultat, som tillnärmelsevis motsvara utgifterna härför.

Uppmärksammass må ock, att i den mån behov av nya eller moderniserade vattenvägar uppkomma, tillfyllestgörande undersökningar härom torde kunna åstadkommas på annat sätt, nämligen dels genom de enskilda personer och ortsinstitutioner, som hava intresse härav, dels ock genom de statens vederbörande myndigheter, som det åligger att uti detta hänseende tillgodose statens och det allmännas rätt och bästa. I detta sammanhang må jämväl framhållas, att det hänsyntagande till eventuella framtida kanalaneläggningar, som böra äga rum vid regleringen av våra vattendrag för kraftverksändamål, enligt riksdagens mening synes kunna ske i sammanhang med uppgörandet av blivande förslag till dylika regleringar, utan att, såsom av departementschefen gjorts gällande, ett fortsättande av kanalkommissionens verksamhet härför kan anses vara av behovet påkallad.

På sålunda anförda skäl har riksdagen funnit sig icke böra anvisa anslag för den ifrågasatta allmänna utredningen rörande vårt kanalväsen.

Däremot har riksdagen ansett nödigt, att medel till slutförande av nu pågående undersökningar rörande vissa av våra inre vattenvägar beviljas. Det härför erforderliga ytterligare anslagsbeloppet har riksdagen, på grundval av de beräkningar, som i detta hänseende framlagts vid fjolårets och innevarande års lagtima riksdagar, funnit kunna begränsas till 40,000 kronor, vilket belopp alltså bör anvisas å 1921 års stat.

Under åberopande av vad riksdagen sålunda anfört får riksdagen anmäla, att riksdagen för *slutförande av arbetena med nu pågående utredning rörande vissa av Sveriges inre vattenvägar* på extra stat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

50:o Vidare har Eders Kungl. Maj:t (punkt 39) föreslagit riksdagen att för understödjande av svenska aeronautiska sällskapets verksamhet på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 6,000 kronor.

Av den utav departementschefen i ärendet lämnade utredningen och de upplysningar i övrigt, som inhämtats under riksdagens vederbörande utskotts behandling av ärendet, framgår, att aeronautiska sällskapet utövar en vittomfattande verksamhet å luftflygningens område. Inom sällskapet, som samarbetar med liknande föreningar inom andra länder,

särskilt de nordiska, pågår en betydelsefull utredande verksamhet, för vilket ändamål inrättats ett flertal särskilda permanenta kommittéer. Förutom flygtekniska spörsmål av olika slag, handläggas dessa, bland annat, juridiska, meteorologiska och kartografiska frågor. Därjämte tillhandagår sällskapet pressen och allmänheten med råd och upplysningar. Behovet av ett bibliotek, omfattande den synnerligen rikhaltiga internationella litteraturen på området, ämnar sällskapet tillgodose genom en planerad utvidgning av sin boksamling, för vilket ändamål särskild bibliotekarie skulle anställas. Av en planlagd skriftserie har redan utgivits en volym och ytterligare tre skrifter äro avsedda att utkomma under den närmaste tiden.

Den av aeronautiska sällskapet utövade verksamheten omfattar uppgifter, vilka, enligt vad upplyst blivit, i ett flertal främmande länder anförtratts åt för ändamålet inrättade statsinstitutioner och som jämväl för vårt lands del måste anses vara av stor samhällelig betydelse. Det har därför syns riksdagen lämpligt, att staten genom att lämna det ifrågasatta statsunderstödet tryggar sällskapets verksamhet under den närmaste tiden och därmed, i avvaktan på de eventuella organisatoriska åtgärder från statens sida, som på grund av flygväsendets utveckling kunna finnas erforderliga, tillsvidare säkerställer befintligheten inom landet av en frivillig central institution på ifrågavarande område.

Riksdagen har således funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag såväl beträffande anslag å riksstaten som å 1920 års tilläggsstat, i avseende å vilken senare fråga riksdagen i annat sammanhang anmäler sitt beslut.

Under åberopande av vad riksdagen sålunda anført får riksdagen nu anmäla, att riksdagen för *understödjande av svenska aeronautiska sällskapets verksamhet* på extra stat för år 1921 beviljat ett förslagsanslag, högst, 6,000 kronor.

51:o Eders Kungl. Maj:t har (punkt 40) föreslagit riksdagen att för uppehållande av lufttrafik mellan Porjus och Suorvajaure på extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 50,000 kronor.

Då det syns riksdagen önskvärt att genom förbättrade kommunikationer kunna underlätta den vid Suorvajaure förlagda arbetspersonalens vistelse i därvarande ödebygd och med hänsyn jämväl till den ifrågasatta lufttrafikens betydelse ur vetenskaplig synpunkt, har riksdagen ansett sig böra bifalla såväl nu förevarande förslag om anvisande av medel för ändamålet för år 1921 som ock av Eders Kungl. Maj:t jämväl äskat anslag å tilläggsstat för år 1920.

Beträffande sistnämnda anslag anmäler riksdagen sitt beslut i annat sammanhang.

Riksdagen får nu anmäla, att riksdagen för uppehållande av *lufttrafik mellan Porjus och Suorvajaure* på extra stat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 50,000 kronor.

52:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (punkt 41) har riksdagen till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1920 angivna grunder, av *extra lönetillägg* åt en del tjänstemän och betjänte i de till kommunikationsdepartementet hörande ämbetsverk och kårer på extra stat för år 1921 anvisat såsom förslagsanslag ett belopp av 4,000 kronor.

53:o) I enlighet med vad Eders Kungl. Maj:t (punkt 42) föreslagit, har riksdagen från och med år 1921 under sjätte huvudtiteln till *alders-tillägg* uppfört ett ordinarie förslagsanslag av 50,000 kronor.

54:o) Vidare har riksdagen, i enlighet med vad Eders Kungl. Maj:t (punkt 43) föreslagit, från och med år 1921 under sjätte huvudtiteln till *rese- och traktamentspenningar* uppfört ett ordinarie förslagsanslag av 50,000 kronor.

55:o) Såsom riksdagen i särskild skrivelse, nr 38, anmält, har riksdagen från och med år 1921 höjt det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till *postavgifter* för tjänstebrev och dylika försändelser med 800,000 kronor till 3,000,000 kronor.

56:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda förslag (punkt 45) har riksdagen från och med år 1921 under sjätte huvudtiteln för bestridande av kostnader för *kommittéer och utredningar genom sakkunniga* uppfört ett ordinarie förslagsanslag av 80,000 kronor.

57:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda förslag (punkt 46) har riksdagen från och med år 1921 under sjätte huvudtiteln till bestridande av *extra utgifter* uppfört ett ordinarie reservationsanslag av 20,000 kronor.

58:o) På sätt Eders Kungl. Maj:t föreslagit (punkt 47), har riksdagen från och med år 1921 under sjätte huvudtiteln till *skrivmaterialier och expenser, ved m. m.* uppfört ett ordinarie förslagsanslag av 100,000 kronor.

59:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda förslag (punkt 48) och för jämnande av huvudtitelns slutsumma har riksdagen från och med år 1921 under sjätte huvudtiteln till *tryckningskostnader*, som icke skola gäldas av andra medel, upptagit ett ordinarie förslagsanslag av 100,044 kronor.

Stockholm den 17 juni 1920.

Med undersätlig vördnad.

**Tabell över anslagen under riksstatens för år 1921 *sjätte*
huvudtitel.**

Kommunikationsdepartementet.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
A. Departementet.					
1	Departementschefen			17,000	
2	Provisorisk löneförhöjning för departementschefen, <i>förslags-</i> <i>anslag</i> , högst.....				7,000
3	Departementets avdelning av Kungl. Majts kansli			120,500	
4	Departementets verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst.....				24,800
	Säger för departementet			137,500	31,800
B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.					
Väg- och vattenbyggnadsstaten:					
1 a	<i>Bestämt anslag</i>	141,000			
<i>Reservationsanslag:</i>					
1 b	Expenser för allmänna arbeten	45,000			
1 c	Vägundersökningar	90,000	135,000	276,000	
2	Förstärkning av arbetskrafterna hos väg- och vattenbygg- nadsstyrelsen m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst				41,275
3	Expenser för allmänna arbeten, <i>förslagsanslag</i> , högst				35,000
4	Vägundersökningar, <i>förslagsanslag</i> , högst				90,000
5	Vägar och kommunikationer.....			12,000	
6	Undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m., <i>reservationsanslag</i>				10,000
7	Understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader m. m., <i>reservationsanslag</i>				1,100,000
8	Anläggning eller förbättring av vägar m. m., <i>reservationsanslag</i>				5,000,000
9	Anläggning av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län, <i>reservationsanslag</i>				750,000
10	Anläggning av ödebygdsvägar inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län, <i>reservationsanslag</i>				400,000
11	Anläggning av utfartsvägar inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län, <i>reservationsanslag</i>				100,000
12	Tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobyggnads- m. fl. företag, <i>reservationsanslag</i>				500,000
13	Iständsättande av ödebygdsvägen mellan Tärna kyrkoby och Stenselo sockengräns m. m., <i>reservationsanslag</i>				200,000

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
	Jordförluster genom kanal- och väganläggningar, <i>förslagsanslag</i> :			
14 a	Direkt anvisning	2,700		
14 b	Ersättningar	4,567	7,267	
15	Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet, <i>förslagsanslag</i>		365	
16	Förbättring av Visby hamn, <i>reservationsanslag</i>			125,000
17	Utförande av vissa fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>			2,000,000
18	Understödande av mindre fiskehamnsbyggnader, <i>reservationsanslag</i>			300,000
19	Upprensning av vissa farleder i Mälaren, <i>reservationsanslag</i>			200,000
	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet		295,632	10,851,275
C. Vägunderhållet och skjutsväsendet.				
Vägunderhållet:				
1	Bidrag till vägunderhållet på landet, <i>förslagsanslag</i>	2,700,000		
2	Statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar, <i>förslagsanslag</i>		25,000	
3	Understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt, <i>reservationsanslag</i>		150,000	
4	Svenska vägföreningen, <i>förslagsanslag</i> , högst		11,500	186,500
Färjor och färjekarlar:				
5 a	Bestämt <i>anslag</i>	354		
5 b	Förslagsanslag: Friheter	25	379	
6	Bidrag till skjutsentreprenader, <i>förslagsanslag</i>		400,000	
7	Utgifter för registrering av automobiler, <i>förslagsanslag</i> , att utgå i första hand av inflytande avgifter för registrering av automobiler			26,000
	Säger för vägunderhållet och skjutsväsendet		3,100,379	212,500
D. Byggnadsväsendet.				
Byggnadsstyrelsen m. m.:				
1	Byggnadsstyrelsen	161,400		
2	Förstärkning av byggnadsstyrelsens anslag till vikariatsersättningar m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		44,000	
3	Mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggnader, <i>reservationsanslag</i>	3,000		
4	Lokaler för två av byggnadsstyrelsens byråer m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		17,770	
5	Länsarkitekter, <i>förslagsanslag</i> , högst		25,000	86,770
6	Kronans publika hus: Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm, <i>förslagsanslag</i>	50,000		

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
7	Byggnader och reparationer, <i>reservationsanslag</i>	370,000			
8	Förstärkning av grunden under vissa delar av Stockholms slott, <i>reservationsanslag</i>		130,000		
9	Om- och påbyggnadsarbeten å de i kvarteret Grönlandet norra i Stockholm befintliga byggnaderna, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>		2,400,000		
10	Förhyrande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län, <i>reservationsanslag</i>		7,000		
11	Påbyggnad av fastigheterna Engelbrektsgatan nr 5 och 7 i Stockholm m. m., <i>reservationsanslag</i>		281,900		
12	Om- och tillbyggnad av det s. k. Preisiska huset i Stock- holm, <i>reservationsanslag</i>		330,000		
13	Om- och påbyggnad av landsstatshuset i Luleå, <i>reserva-</i> <i>tionsanslag</i>		270,000		
14	Befrämjande av brandsäkerheten inom kammarkollegii första arkivkontors lokaler, <i>reservationsanslag</i>		42,200		
15	Inlösen av tomten nr 3 i kvarteret Murmästaren samt för uppförande å denna tomt och i kvarteret Kandidaten av byggnader för inrymmande av i huvudstaden förlagda ämbetsverk och statsinstitutioner, <i>reservationsanslag</i>		3,000,000		
16	Nytt landsstatshus i Göteborg, <i>reservationsanslag</i>		500,000		
17	Bostäder åt tullverkets personal vid Värtahamnen i Stock- holm, <i>reservationsanslag</i>		600,000	420,000	7,561,100
	Säger för byggnadsväsendet			584,400	7,647,870
E. Diverse.					
1	Schematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vatten- fall, <i>reservationsanslag</i>				52,500
2	Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer, <i>förslagsanslag</i> , högst				2,500
3	Slutförande av utredning angående vissa av Sveriges inre vattenvägar, <i>reservationsanslag</i>				40,000
4	Svenska aeronautiska sällskapet, <i>förslagsanslag</i> , högst				6,000
5	Lufttrafik mellan Porjus och Suorvajaure, <i>förslagsanslag</i> , högst				50,000
6	Extra lönetillägg, <i>förslagsanslag</i>				4,000
7	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			50,000	
8	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>			50,000	
9	Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, <i>förslags-</i> <i>anslag</i>			3,000,000	
10	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>förslagsanslag</i>			80,000	
11	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			20,000	
12	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>			100,000	
13	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>			100,044	
	Säger för diverse			3,400,044	155,000
	Summa			7,517,955	18,898,445